# Κρυπτογραφία

Καθηγητής Π. Λουρίδας

Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών louridas@aueb.gr

- 🕕 Γενικά
- 2 Ιστορική Αναδρομή
- ③ Ένα Κρυπτογραφημένο Μήνυμα
- 4 Κώδικας Vigenère
- 5 Σημειωματάριο Μιας Χρήσης (One-time Pad)
- 6 Enigma
- Advanced Encryption Standard (AES)
- Το Πρόβλημα της Ανταλλαγής Κλειδιών
- Γρήγορη Ύψωση σε Δύναμη

- 🕕 Γενικά
- Ιστορική Αναδρομή
- ③ Ένα Κρυπτογραφημένο Μήνυμα
- 4 Κώδικας Vigenère
- 5 Σημειωματάριο Μιας Χρήσης (One-time Pad)
- 6 Enigma
- Advanced Encryption Standard (AES)
- ⑧ Το Πρόβλημα της Ανταλλαγής Κλειδιών
- Γρήγορη Ύψωση σε Δύναμη

- Αρχικό κείμενο (plaintext) είναι το κείμενο που θέλουμε να στείλουμε στον παραλήπτη.
- Κρυπτογραφημένο κείμενο (ciphertext) είναι το κείμενο που θέλουμε να στείλουμε στον παραλήπτη, ώστε μόνο αυτός να μπορεί να το καταλάβει.
- Κρυπτογράφηση είναι η μετατροπή του αρχικού κειμένου σε κρυπτογραφημένο κείμενο.
- Αποκρυπτογράφηση είναι η επαναφορά του κρυπτογραφημένου κειμένου στο αρχικό κείμενο.
- Η κρυπτογράφιση και η αποκρυπτογράφηση βασίζονται στη χρήση ενός κλειδιού (key).

- 1 Γενικά
- 2 Ιστορική Αναδρομή
- ③ Ένα Κρυπτογραφημένο Μήνυμα
- 4 Κώδικας Vigenère
- 5 Σημειωματάριο Μιας Χρήσης (One-time Pad)
- 6 Enigma
- Advanced Encryption Standard (AES)
- ⑧ Το Πρόβλημα της Ανταλλαγής Κλειδιών
- Γρήγορη Ύψωση σε Δύναμη

## Κρυπτογραφία στην Αρχαιότητα

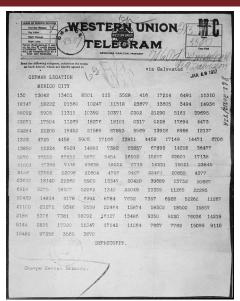
- Μία από τις πρώτες μεθόδους κρυπτογράφησης ήταν η Σπαρτιατική Σκυτάλη.
- Στη Ρωμαϊκή εποχή χρησιμοποιήθηκαν συστήματα αντικατάστασης γραμμάτων (substitution ciphers).

# Σπαρτιατική Σκυτάλη



https://en.wikipedia.org/wiki/Scytale

# Τηλεγράφημα Zimmermann



# Σύστημα Κρυπτογράφησης Καίσαρα (Caesar Substitution Cipher)

- Αντικαθιστούμε κάθε γράμμα με ένα άλλο, που βρίσκεται συγκεκριμένο αριθμό θέσεων στο αλφάβητο μετά από το πρώτο.
- Ο αριθμός θέσεων που μετακινούμαστε είναι το κλειδί της κρυπτογράφησης.
- Με κλειδί 5, το Α γίνεται F, το B γίνεται G, ..., μέχρι το Z που γίνεται E.

## Παράδειγμα Κρυπτογράφησης Καίσαρα

- Έστω ότι έχουμε τη φράση "I am seated in an office".
- Αυτή, με κλειδί 5, κωδικοποιείται ως: N FR XJFYJI NS FS TKKNHJ.
- Για την αποκωδικοποίηση αρκεί να κάνουμε το ίδιο, αλλάζοντας κάθε γράμμα όμως με το γράμμα που προηγείται 5 θέσεις στο αλφάβητο.

- 1 Γενικά
- Ιστορική Αναδρομή
- ③ Ένα Κρυπτογραφημένο Μήνυμα
- 4 Κώδικας Vigenère
- 5 Σημειωματάριο Μιας Χρήσης (One-time Pad)
- 6 Enigma
- Advanced Encryption Standard (AES)
- ⑧ Το Πρόβλημα της Ανταλλαγής Κλειδιών
- Γρήγορη Ύψωση σε Δύναμη

#### Το Μήνυμα

# Συχνότητες Αγγλικών Γραμμάτων

- Το 1965 ο Mark Mayzner δημοσίευσε πίνακες συχνοτήτων της αγγλικής γλώσσας.
- Με την τεχνολογία της εποχής μπορέσε να χρησιμοποιήσει ένα σώμα κειμένων (corpus) μεγέθους 20.000 λέξεων.
- Στις 17 Δεκεμβρίου 2012 επικοινώνησε με τον Peter Norvig, Διευθυντή Έρευνας στη Google, ρωτώντας αν η Google θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει τους πόρους της για την ενημέρωση των πινάκων που είχε φτιάξει.
- Ο Norvig το έκανε, και δημοσίευσε τα αποτελέσματα στο http://norvig.com/mayzner.html.

# Πίνακας Συχνοτήτων

E	445,2	12,49%	M	89,5	2,51%
T	330,5	9,28%	F	85,6	2,40%
A	286,5	8,04%	P	76,1	2,14%
Ο	272,3	7,64%	G	66,6	1,87%
I	269,7	7,57%	W	59,7	1,68%
N	257,8	7,23%	Y	59,3	1,66%
S	232,1	6,51%	В	52,9	1,48%
R	223,8	6,28%	V	37,5	1,05%
Н	180,1	5,05%	K	19,3	0,54%
L	145,0	4,07%	X	8,4	0,23%
D	136,0	3,82%	J	5,7	0,16%
C	119,2	3,34%	Q	4,3	0,12%
U	97.3	2.73%	Z	3.2	0.09%

Καταμετρήθηκαν 3.563.505.777.820 γράμματα. Οι αριθμοί αντιστοιχούν σε δισεκατομμύρια, και τα σχετικά ποσοστά εμφάνισής τους.

# Αποκρυπτογράφηση του Μηνύματος

- Μετρούμε τις συχνότητες των συμβόλων στο κρυπτογραφημένο μήνυμα.
- Το πιο κοινό σύμβολο είναι το 🗆 με 35 εμφανίσεις.
- Στη συνέχεια έχουμε το σύμβολο > με 33 εμφανίσεις.
- Τρίτο είναι το σύμβολο 🗕 με 32 εμφανίσεις.

# Αντικατάσταση του $\square \to \mathbf{E}$



# Αντικατάσταση $> \to T$



# Aντικατάσταση J → A



# Αποκρυπτογράφηση του Μηνύματος (2)

- Το σύμβολο 🗀 έχει 28 εμφανίσεις.
- Το σύμβολο Γ έχει 24 εμφανίσεις.
- Το σύμβολο 🖸 έχει 22 εμφανίσεις.

# Αντικατάσταση των $\boxdot$ → O, $\sqcap$ → I, $\boxdot$ → N

#### Αντικατάσταση

$$\sqsubseteq \to O, \Gamma \to I, \square \to N$$

# Συχνότητες Αγγλικών Διγραμμάτων

TH	100,3	3,56%
HE	86,7	3,07%
IN	68,6	2,43%
ER	57,8	2,05%
AN	56,0	1,99%
RE	52,3	1,85%
ON	49,6	1,76%
AT	41,9	1,49%
EN	41,0	1,45%
ND	38,1	1,35%

# Εργαζόμενοι με Διγράμματα (1)

- Το πιο συχνό δίγραμμα στα αγγλικά είναι το ΤΗ.
- Στο κρυπτογραφημένο μήνυμα, το πιο συχνό δίγραμμα, με 9 εμφανίσεις, είναι το ΤΠ, άρα μπορούμε να δοκιμάσουμε την αντικατάσταση του Π από το Η.

# Αντικατάσταση $\square \to H$

IC < 0 < FEALL < VANTTOHEAFALO < TITTHE CIF VTTHIN T < 0 < LL TFOLALL < VANTTOLNO VIV VHEFEIVA VLOFNAN TVHAT T < LO < V < LHIL THOO TVA VLILEAN THO V T < TAFENT VVEFEOLL < TIE TAN TALL LE COFETHE < HATEAN TALL THAT TAN ILO TEF CIEL TLIN TOCL FATU < TITONT CEEL LILE TOIN TINTOITINTHE CIF VTTLALETHAT VT < C CLOFE V TEAN TINTHE VELON TO TAKE THAT V O < LTHAN AEAL O < TT VOHE TOFF HATE VATIELEICITOL TAN < THIN TOFF ETT < TEF VONALALO < TTHE T



# Εργαζόμενοι με Διγράμματα (2)

- Το δεύτερο πιο συχνό δίγραμμα στο κρυπτογραφημένο κείμενο είναι το <sup>Γ.</sup> Ε με 8 εμφανίσεις.
- Στα Αγγλικά το RE είναι επίσης συχνό, οπότε μπορούμε να δοκιμάσουμε την αντικατάσταση του παπό το R.

# Αντικατάσταση $\vdash$ $\rightarrow$ R

I C < 0 < REALL < V ANTTOHEARALO < TITTHE CIR V TTHIN T < 0 < LLTROLALL < V ANTTOLNO VI V V HEREI V A V LORNAN T V HAT T < LO < V < LHIL THOOT V A V LILEAN THO V T < TARENT V V E REOLL < TIE TAN TALL LE CORETHE < HAT TEAN TALL THAT TAN TO THE CIE LILE TO THE CIE LE THAT TO THE CIE LE LILE TO THE CIE LE THAT V T < C C LORE V TEAN TO THE CIE V TO THE ALETHAT V T < C C LORE V TEAN THE V TO THE V ELON TO THE TEAL EICITOL TAN < THIN TO TRETT < TER V ONA LALO < TTHE TO THE TO THE TOWN AND THE TORS TO THE TOWN AND THE TORS TO THE TOWN AND THE TORS TO THE TOWN AND T



## Μαντεύοντας Λέξεις (1)

- Στην πρώτη γραμμή μπορούμε να δούμε τη σειρά REA └ └ ≤.
- Μήπως αυτό σημαίνει REALLY;

# Αντικατάσταση $\vdash$ → L, $\lt$ → Y

ICYO < REALLY V ANTTOHEARA LO < TITTHE CIR V TTHIN TYO < LL TRO LA LLY V ANTTO LINO V I V V HEREI V A V LORNAN TO HAT TYLO < VYLHIL THOO TV A VLI LEAN THO V TY TARENT V V EREO LL < TIETAN TALL LE CORETHEYHA TEAN TALL LE TOIN TINTOITINT HE CIR V TOLA LETHAT V T < C C LORE V TEAN TINTHE VELON TOLA LETHAT V TOLA

#### Αντικατάσταση

$$\vdash \to L, \leq \to Y$$

# Μαντεύοντας Λέξεις (2)

- Στις πρώτες δύο γραμμές βλέπουμε δύο YO<, που μάλλον θα είναι YOU.
- Στην τελευταία γραμμή βλέπουμε το ΑΝΥΤΗΙΝ<sup>¬</sup>, το οποίο μάλλον θα είναι ΑΝΥΤΗΙΝG.
- Επίσης στην τελευταία γραμμή το ¬RETTY είναι μάλλον PRETTY.
- Συνεχίζοντας με αυτόν τον τρόπο, μπορούμε να αποκρυπτογραφήσουμε το μήνυμα στο σύνολό του.

## Το Μήνυμα Αποκωδικοποιημένο

IFY OURE ALLY WANTTO HEARABOUTITTHE FIRSTTHINGY OULL PROBABLY WANTTOKNOWIS WHEREIW ASBORNAND WHAT MYLOUSY CHILDHOOD WASLIKE AND HOW MY PARENTS WERE OCCUPIED AND ALL BEFORE THEY HAD MEAND ALL THATD A VID COPPER FIELD KIND OF CRAPBUTID ONTFEELLIKE GOINGINTOITINTHE FIRSTPLACETHATS TUFFBORES MEANDINTHESE CONDPLACE MY PARENTS WOULD HAVE ABOUTTWOHEMORRHAGES APIECEIFIT OLD ANY THING PRETTY PERSONAL ABOUTTHEM

# Με Σημεία Στίξης

If you really want to hear about it, the first thing you'll probably want to know is where I was born, and what my lousy childhood was like, and how my parents were occupied and all before they had me, and all that David Copperfield kind of crap, but I don't feel like going into it. In the first place, that stuff bores me, and in the second place, my parents would have about two hemorrhages apiece if I told anything pretty personal about them.

J. D. Salinger, "The Catcher in the Rye".

# Ο Κώδικας Pigpen





- 🕕 Γενικά
- Ιστορική Αναδρομή
- ③ Ένα Κρυπτογραφημένο Μήνυμα
- 4 Κώδικας Vigenère
- 5 Σημειωματάριο Μιας Χρήσης (One-time Pad)
- 6 Enigma
- Advanced Encryption Standard (AES)
- ⑧ Το Πρόβλημα της Ανταλλαγής Κλειδιών
- Γρήγορη Ύψωση σε Δύναμη

#### Γενικά

- Ο κώδικας Vigenère αντιπροσωπεύει τον πιο προχωρημένο κώδικα αντικατάστασης.
- Αντί να βασίζεται σε έναν κανόνα αντικατάστασης, το οποίο είναι εύκολο να αποκρυπτογραφήσουμε με ανάλυση συχνοτήτων, χρησιμοποιεί τόσους κανόνες αντικατάστασης όσα είναι τα γράμματα της αλφαβήτου.

#### Ιστορία

- Η ιδέα προήλθε από τον Giovan Battista Bellaso στο βιβλίο του,
   (έκδοση: 1553) La cifra del. Sig. Giovan Battista Bellaso.
- Αποδίδεται όμως, στον Blaise de Vigenère
   (5 Απριλίου 1523–19 Φεβρουαρίου 1596), ο οποίος ανέπτυξε μια ισχυρότερη μέθοδο από το Bellaso το 1586.

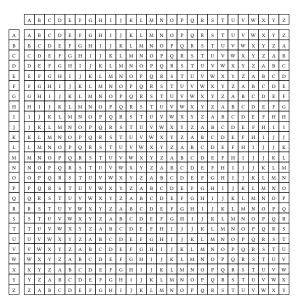
#### Ιστορία



Blaise de Vigenère (5 Απριλίου 1523-19 Φεβρουαρίου 1596)

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1a/Vigenere.jpg

#### Πίνακας Vigenère



# Κρυπτογράφηση Vigenère

- Για να κρυπτογραφήσουμε κάτι με τη μέθοδο Vigenère, επιλέγουμε μια κωδική λέξη, ένα κλειδί, και την επαναλαμβάνουμε τόσες φορές όσες χρειαζόμαστε για να φτάσουμε το μήκος του κειμένου που θέλουμε να κρυπτογραφήσουμε.
- Για παράδειγμα, αν το κείμενο που θέλουμε να κρυπτογραφήσουμε είναι:

#### ATTACKATDAWN

• Το κλειδί θα είναι:

LEMON

άρα για την κρυπτογράφηση θα χρησιμοποιήσουμε:

LEMONLEMONLE

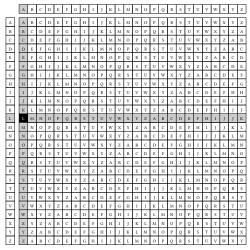
# Κρυπτογράφηση Vigenère (Συνέχεια)

- Για κάθε γράμμα που θέλουμε να κρυπτογραφήσουμε, βρίσκουμε τον αντίστοιχο χαρακτήρα του κλειδιού.
- Βρίσκουμε τη γραμμή που αντιστοιχεί στον χαρακτήρα του κλειδιού.
- Στη συνέχεια βρίσκουμε τη στήλη που αντιστοιχεί στον χαρακτήρα του κειμένου που θέλουμε να κρυπτογραφήσουμε.
- Η τομή της γραμμής και της στήλης μας δίνει το αποτέλεσμα της κρυπτογράφησης για το συγκεκριμένο γράμμα.

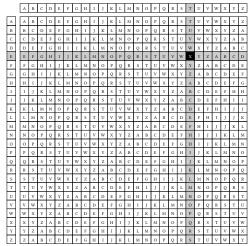
## Κρυπτογράφηση Vigenère (Συνέχεια)

- Βλέπουμε ότι με τον τρόπο αυτό πράγματι χρησιμοποιούνται τόσα διαφορετικά αλφάβητα κωδικοποίησης όσο είναι και το μήκος του κλειδιού.
- Για το λόγο αυτό η κρυπτογράφηση Vigenère ονομάζεται πολυαλφαβητική αντικατάσταση (polyalphabetic substitution).

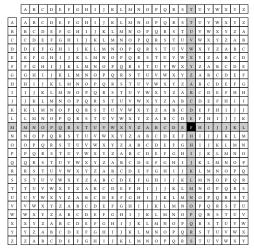
#### Παράδειγμα Κρυπτογράφησης Vigenère (1)



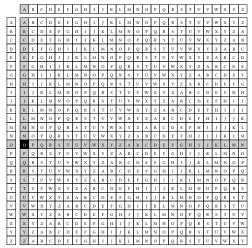
#### Παράδειγμα Κρυπτογράφησης Vigenère (2)



## Παράδειγμα Κρυπτογράφησης Vigenère (3)

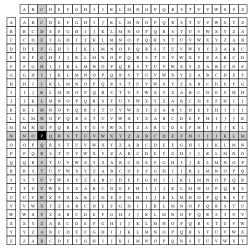


### Παράδειγμα Κρυπτογράφησης Vigenère (4)



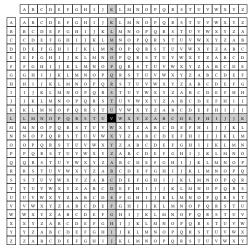
43 / 129

#### Παράδειγμα Κρυπτογράφησης Vigenère (5)



L E M O N L E M O N L E A T T A C K A T D A W N L X F O P

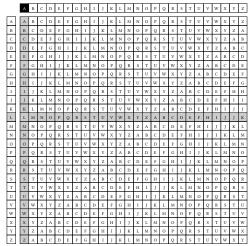
### Παράδειγμα Κρυπτογράφησης Vigenère (6)



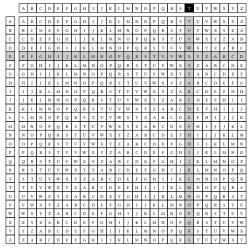
# Αποκρυπτογράφηση Vigenère

- Για κάθε γράμμα που θέλουμε να αποκρυπτογραφήσουμε, βρίσκουμε το αντίστοιχο γράμμα του κλειδιού.
- Στη συνέχεια βρίσκουμε τη γραμμή που αντιστοιχεί στο γράμμα του κλειδιού.
- Βρίσκουμε το κρυπτογραφημένο γράμμα στη γραμμή αυτή.
- Η στήλη που το βρήκαμε είναι το αποκρυπτογραφημένο γράμμα.

#### Παράδειγμα Αποκρυπτογράφησης Vigenère (1)

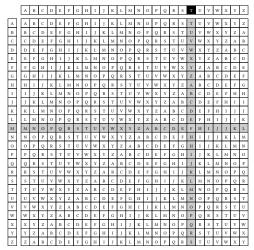


## Παράδειγμα Αποκρυπτογράφησης Vigenère (2)



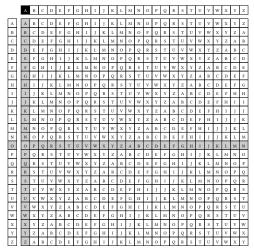
L E M O N L E M O N L E L X F O P V E F R N H R A T

## Παράδειγμα Αποκρυπτογράφησης Vigenère (3)

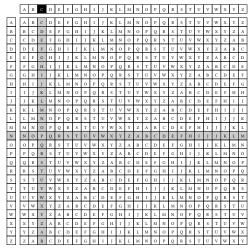


L E M O N L E M O N L E L X F O P V E F R N H R A T T

## Παράδειγμα Αποκρυπτογράφησης Vigenère (4)



## Παράδειγμα Αποκρυπτογράφησης Vigenère (5)



# Κρυπτανάλυση του Κώδικα Vigenère (1)

- Επί αιώνες, ο κώδικας Vigenère δεν μπορούσε να παραβιαστεί και ως εκ τούτου είχε ονομαστεί ο απαραβίαστος κώδικας (le chiffre indéchiffrable).
- Τελικά αναλύθηκε επιτυχώς από τον Charles Babbage (1854) και τον Friedrich Kasiski (1863).
- Ο Babbage δεν δημοσίευσε τη μέθοδό του, άρα η πρώτη που έγινε γνωστή ήταν του Kasiski. Μετά από χρόνια διαπιστώθηκε ότι ήταν παρόμοιες.

# Κρυπτανάλυση του Κώδικα Vigenère (2)

```
C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K E C A K
```

- Στην παραπάνω κρυπτογράφηση με κλειδί «CAKE» βλέπουμε ότι στο κρυπτογραφημένο μήνυμα επαναλαμβάνεται η συμβολοσειρά «ERITVO».
- Οι δύο επαναλήψεις βρίσκονται 16 χαρακτήρες μακριά.
- Αυτό σημαίνει ότι το κλειδί θα έχει μήκος παράγοντα του 16, δηλαδή:
   1, 2, 4, 8, 16.
- Μπορούμε να απορρίψουμε το 1 και το 2 γιατί είναι πολύ μικρά.

# Κρυπτανάλυση του Κώδικα Vigenère (3)

- Έστω ότι το υποψήφιο μήκος κλειδιού είναι x.
- Τότε αν πάρουμε κάθε x χαρακτήρες του κειμένου:

$$\begin{vmatrix} 1 & 2 & 3 & \dots & x \\ 1+x & 2+x & 3+x & \dots & x+x \\ 1+2x & 2+2x & 3+2x & \dots & x+2x \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \end{vmatrix}$$

οι χαρακτήρες σε κάθε στήλη είναι είναι κωδικοποιημένοι με τον ίδιο κώδικα αντικαστάστασης.

# Κρυπτανάλυση του Κώδικα Vigenère (4)

- Αν πιστεύουμε ότι το κλειδί έχει μέγεθος 4, τότε γράφουμε το κρυπτογραφημένο μήνυμα σε τέσσερεις στήλες.
- Δοκιμάζουμε κρυπτανάλυση χρησιμοποιώντας συχνότητες εμφάνισης χαρακτήρων ανά στήλη.
- Αν έχουμε δίκιο για το μέγεθος του κλειδιού, κάθε στήλη είναι κρυπτογραφημένη με έναν απλό κώδικα αντικατάστασης.

## Κρυπτανάλυση του Κώδικα Vigenère (Συνέχεια)

Για κάθε δυνατό μήκος κλειδιού κάνουμε το εξής:

- Βάζουμε το κρυπτογραφημένο κείμενό μας σε έναν πίνακα με τόσες στήλες όσο το μήκος του κλειδιού.
- Τότε οι στήλες του πίνακα αντιστοιχούν σε κείμενο που είναι κρυπτογραφημένο με ένα μόνο αλφάβητο, άρα μπορούμε να το αναλύσουμε με ανάλυση συχνοτήτων.

Εντοπίζουμε το μήκος κλειδιού που βγάζει λογικά αποτελέσματα.

## Επισκόπηση

- 🕕 Γενικά
- ② Ιστορική Αναδρομή
- ③ Ένα Κρυπτογραφημένο Μήνυμα
- 4 Κώδικας Vigenère
- 5 Σημειωματάριο Μιας Χρήσης (One-time Pad)
- 6 Enigma
- Advanced Encryption Standard (AES)
- ଃ Το Πρόβλημα της Ανταλλαγής Κλειδιών
- Γρήγορη Ύψωση σε Δύναμη

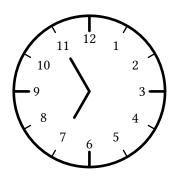
#### Λειτουργία

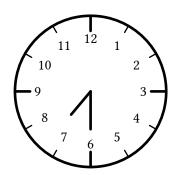
- Στο σημειωματάριο μιας χρήσης χρησιμοποιούμε μια τυχαία συμβολοσειρά, ίδιου μήκους με το μήνυμα που θέλουμε να κρυπτογραφήσουμε. Η τυχαία συμβολοσειρά είναι το σημειωματάριο μιας χρήσης.
- Παίρνουμε με τη σειρά ένα χαρακτήρα από το σημειωματάριο μιας χρήσης και ένα χαρακτήρα από το μήνυμά μας.
- Προσθέτουμε τους δύο χαρακτήρες, και παίρνουμε το υπόλοιπο της διαίρεσης του αθροίσματος με το μέγεθος του αλφαβήτου.

#### Αριθμητική Υπολοίπων (Modular Arithmetic)

- Η αριθμητική υπολοίπων είναι αντίστοιχη με τις πράξεις με λεπτά, όταν προσθέτουμε σε χρονικές στιγμές.
- Το σύμβολο για την πρόσθεση υπολοίπου είναι mod (modulo), και άρα έχουμε 23 mod 5 = 3 αφού το υπόλοιπο του 23 δια του 5 είναι το 3.

# Πρόσθεση Λεπτών





## Κρυπτογράφηση και Αποκρυπτογράφηση

- Το i γράμμα του κειμένου, m[i], προστίθεται modulo 26 (αφού έχουμε 26 γράμματα στο αγγλικό αλφάβητο) με το i γράμμα του σημειωματαρίου.
- Τα γράμματα τα αντιστοιχούμε σε αριθμούς ξεκινώντας από το μηδέν, δηλαδή A=0, B=1, κ.λπ.
- Έτσι έχουμε  $c[i] = (m[i] + t[i]) \mod 26$ .
- Η αποκρυπτογράφηση είναι  $m[i] = (c[i] t[i]) \mod 26$ .

#### Ορισμός $x \mod y$

#### Ορισμός

Ο αριθμός  $x \mod y$  είναι ο ακέραιος  $r \ge 0$  τέτοιος ώστε x = qy + r, όπου q είναι το πηλίκο της διαίρεσης x/y στρογγυλεμμένο προς τα κάτω.

Ο ορισμός αυτός καλύπτει και περιπτώσεις με αρνητικό υπόλοιπο.

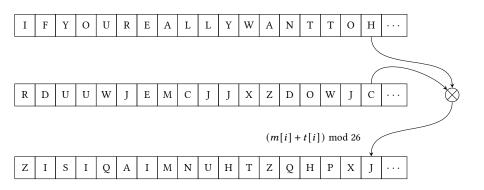
Πράγματι, 
$$-6 \mod 10 = 4$$
 γιατί  $\lfloor -6/10 \rfloor = -1$  και

$$r = -6 - 10(-1) = -6 + 10 = 4$$

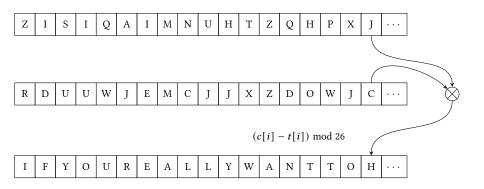
# Ασφάλεια Σημειωματαρίου Μιας Χρήσης

- Το σημειωματάριο μιας χρήσης είναι απολύτως ασφαλές και απαραβίαστο.
- Μόνο με τη χρήση του σημειωματαρίου μπορεί να αποκρυπτογραφηθεί το μήνυμα σωστά.
- Χωρίς το σημειωματάριο, κάθε αποκρυπτογράφηση είναι εξίσου πιθανή!

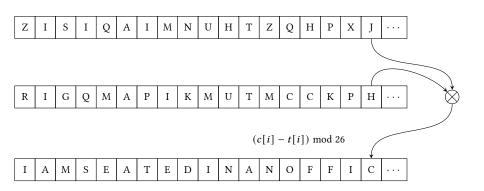
# Παράδειγμα



## Σωστή Αποκρυπτογράφηση



# Λάθος Αποκρυπτογράφηση



#### Αποκλειστικό ή (Exclusive Or, xor)

		x	
		0	1
y	0	0	1
	1	1	0

- Το αποκλειστικό ή (exclusive or, xor) είναι μια δυαδική πράξη η οποία δίνει 1 αν οι δύο παράμετροι είναι διαφορετικές, 0 αν είναι ίδιες.
- Συμβολίζεται με Φ.
- Exoure  $1 \oplus 1 = 0 \oplus 0 = 0$ ,  $1 \oplus 0 = 0 \oplus 1 = 1$ .
- Το xor έχει την ιδιότητα: αν  $c = a \oplus b$ , τότε  $c \oplus b = a$ .

## Σημειωματάριο Μιας Χρήσης με xor

- Κάθε χαρακτήρας αναπαρίσταται από έναν δυαδικό αριθμό, π.χ. το Α είναι το 1100001 στον κώδικα ASCII.
- Το σημειωματάριο είναι μια τυχαία δυαδική ακολουθία, όπως
   1101011....
- Το κρυπτογραφημένο μήνυμα προκύπτει παίρνοντας το xor του αρχικού μηνύματος με το σημειωματάριο, bit προς bit.
- Στην περίπτωσή μας,  $1100001 \oplus 1101011 = 0001010$ .
- Για την αποκρυπτογράφηση χρησιμοποιούμε πάλι xor του κρυπτογραφημένου μηνύματος με το σημειωματάριο: 0001010 

  1101011 = 1100001.

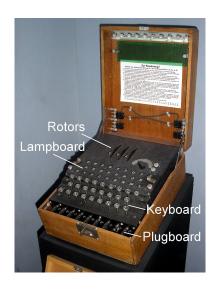
## Προβλήματα Σημειωματαρίου Μιας Χρήσης

- Τα σημειωματάρια μιας χρήσης πολύ δύσκολα χρησιμοποιούνται στην πράξη.
- Πρέπει το σημειωματάριο να είναι απολύτως τυχαίο.
- Πρέπει το σημειωματάριο να είναι μοναδικό.
- Πρέπει το σημειωματάριο να έχει μήκος τουλάχιστον όσο το μήνυμα.

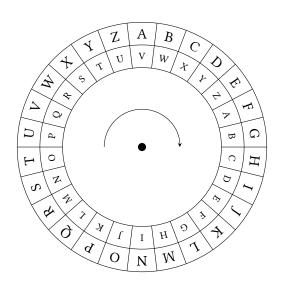
# Επισκόπηση

- 1 Γενικά
- ② Ιστορική Αναδρομή
- ③ Ένα Κρυπτογραφημένο Μήνυμα
- 4 Κώδικας Vigenère
- 5 Σημειωματάριο Μιας Χρήσης (One-time Pad)
- 6 Enigma
- Advanced Encryption Standard (AES)
- ଃ Το Πρόβλημα της Ανταλλαγής Κλειδιών
- ⑨ Γρήγορη Ύψωση σε Δύναμη

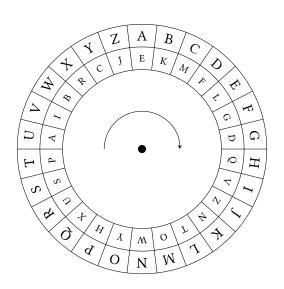
## Η Κρυπτογραφική Μηχανή Enigma



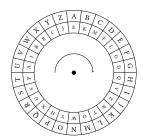
# Κρυπτογραφικός Δίσκος (Cipher Disk)



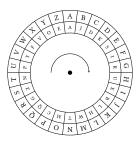
# Κρυπτογραφικός Δίσκος Με Τυχαία Διάταξη



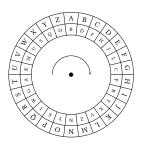
### Σειρά Δίσκων



Γυρνάει μία θέση ανά χαρακτήρα.

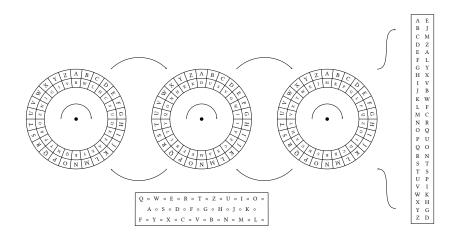


Γυρνάει μία θέση για μία περιστροφή του προηγούμενου.

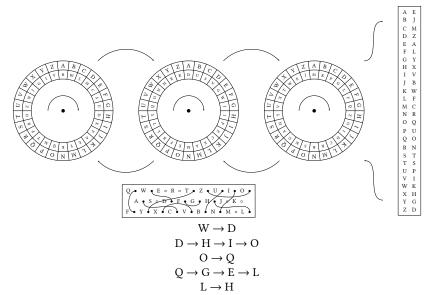


Γυρνάει μία θέση για μία περιστροφή του προηγούμενου.

## Δομή Enigma



## Παράδειγμα Enigma



# Ανάλυση Πολυπλοκότητας Enigma

• Θέσεις δίσκων:

$$26 \times 26 \times 26 = 17.576$$

 Διατάξεις δίσκων: Οι 3 δίσκοι μπορούν να διαταχθούν με 6 διαφορετικούς τρόπους: 123, 132, 213, 231, 312, 312.

 Επιλογή δίσκων: το σύνολο των δίσκων στις συσκευές του στρατού ξηράς και της αεροπορίας ήταν 5, από τους οποίους επιλέγονται οι 3.
 Ο αριθμός των επιλογών ήταν:

$$\binom{5}{3} = \frac{5!}{2!3!} = 10$$

 Αρα συνολικά από τους δίσκους και μόνο έχουμε για στρατό ξηράς και αεροπορία:

$$17.576 \times 6 \times 10 = 105.456 \times 10 = 1.054.560$$

 Επιλογή δίσκων: στο ναυτικό το σύνολο των δίσκων ήταν 8, άρα ο αριθμός των επιλογών ήταν:

$$\binom{8}{3} = \frac{8!}{3!5!} = 56$$

- Επιπλέον ο ανακλαστήρας δεν ήταν σταθερός, αλλά μπορούσε να πάρει μία από 26 θέσεις.
- Άρα συνολικά:

$$17.576 \times 6 \times 56 \times 26 = 153.543.936$$

- Υπάρχουν  $\binom{26}{2}$  τρόποι να συνδέσουμε ένα ζευγάρι γραμμάτων.
- Υπάρχουν (<sup>24</sup><sub>2</sub>) τρόποι να συνδέσουμε ένα επιπλέον ζευγάρι γραμμάτων.
- Για 10 ζευγάρια γραμμάτων έχουμε:

$$\binom{26}{2}\binom{24}{2}\binom{22}{2}\binom{20}{2}\binom{18}{2}\binom{16}{2}\binom{14}{2}\binom{12}{2}\binom{10}{2}\binom{8}{2}$$

• Αυτό, μετά από απλοποιήσεις γίνεται:

$$\frac{26!}{6!2^{10}}$$

 Επειδή δεν έχει σημασία η σειρά των ζευγαριών, πρέπει να διαιρέσουμε με το σύνολο των διατάξεων:

$$\frac{26!}{10!6!2^{10}} = 150.738.274.937.250$$

 Γενικότερα, ο αριθμός των τρόπων με τους οποίους μπορούμε να επιλέξουμε m ζευγάρια από n αντικείμενα είναι:

$$\frac{n!}{m!(n-2m)!2^m}$$

Προκύπτει λοιπόν ότι ο αριθμός των δυνατών κλειδών Enigma ήταν:

• Για το στρατό ξηράς και αεροπορία:

$$1.054.560 \times 150.738.274.937.250 = 158.962.555.217.826.360.000$$

ή

$$1,5896255521782636 \times 10^{20}$$

ή 158 πεντάκις εκατομμύρια.

• Για το ναυτικό:

$$153.543.936 \times 150.738.274.937.250 = 23.144.948.039.715.518.016.000$$

ή

$$2,314494803971551801610^{22}$$

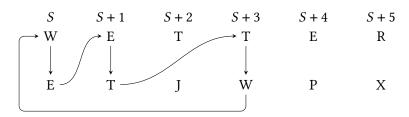
ή 23 εξάκις εκατομμύρια.

## Alan Turing

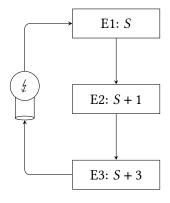


### Αποκρυπτογράφηση Enigma

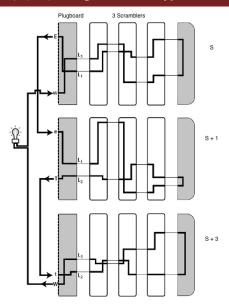
- Προς το παρόν ας αγνοήσουμε τον πίνακα συνδέσεων.
- Έστω ότι έχουμε βρει ένα τμήμα κρυπτογραφημένου μηνύματος μαζί με την αποκρυπτογράφησή του.
- Έστω επίσης ότι παρατηρούμε ένα βρόχο στην κρυπτογράφηση, για παράδειγμα ότι:  $W \to E \to T \to W$ .



## Αποκρυπτογράφηση Enigma (Συνέχεια)



## Αποκρυπτογράφηση Enigma (Συνέχεια)



# Βασικές Ιδέες Αποκρυπτογράφησης

- Η σύνδεση των Enigma στη σειρά σημαίνει ότι οι πίνακες συνδέσεων αλληλοεξουδετερώνονται.
- Άρα αρκούν να δοκιμαστούν 17.756 συνδυασμοί.
- Αν αποτύχουν τότε απλώς δοκιμάζονται άλλοι δίσκοι.
- Εναλλακτικά, μπορούν να δοκιμάζονται περισσότερες μηχανές
   Enigma παράλληλα.

#### Bombe



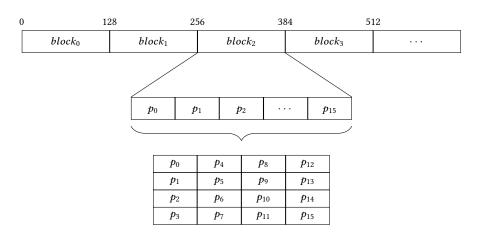
## Επισκόπηση

- 1 Γενικά
- Ιστορική Αναδρομή
- ③ Ένα Κρυπτογραφημένο Μήνυμα
- 4 Κώδικας Vigenère
- 5 Σημειωματάριο Μιας Χρήσης (One-time Pad)
- 6 Enigma
- Advanced Encryption Standard (AES)
- ⑧ Το Πρόβλημα της Ανταλλαγής Κλειδιών
- Γρήγορη Ύψωση σε Δύναμη

#### Ανάπτυξη του ΑΕS

- Το AES είναι πρότυπο που έχει επιλεγεί από το αμερικάνικο National Institute of Standards and Technology (NIST) το 2001.
- Η επιλογή έγινε μέσω ανοιχτής διαδικασίας για την αντικατάσταση ενός παλαιότερου πρότυπου, του Data Encryption Standard (DES).
- Η διαδικασία κράτησε από το 1997 έως το 2000.
- Το NIST προσκάλεσε την κρυπτογραφική κοινότητα να προτείνει αντικαταστάτες.
- Στις 2 Οκτωβρίου 2000 το NIST ανακοίνωσε ότι νικητής ήταν η πρόταση δύο Βέλγων κρυπτογράφων, των Joan Daemen και Vincent Rijmen, με την ονομασία Rijndael.

## AES: Κατασκευή Πίνακα Κατάστασης



## AES: AddRoundKey

$p_0$	$p_4$	<b>p</b> 8	$p_{12}$
$p_1$	$p_5$	<b>p</b> 9	$p_{13}$
$p_2$	<b>p</b> 6	$p_{10}$	$p_{14}$
$p_3$	<b>p</b> 7	$p_{11}$	$p_{15}$

$k_0$	$k_4$	$k_8$	$k_{12}$
$k_1$	$k_5$	$k_9$	$k_{13}$
$k_2$	$k_6$	$k_{10}$	$k_{14}$
$k_3$	$k_7$	$k_{11}$	$k_{15}$



 $\oplus$ 

## AES: Το Κουτί Αντικατάστασης (S-Box)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Α	В	C	D	E	F
0	63	7C	77	7B	F2	6B	6F	C5	30	01	67	2B	FE	D7	AB	76
1	CA	82	C9	7D	FA	59	47	F0	AD	D4	A2	AF	9C	A4	72	C0
2	B7	FD	93	26	36	3F	F7	CC	34	A5	E5	F1	71	D8	31	15
3	04	C7	23	C3	18	96	05	9A	07	12	80	E2	EB	27	B2	75
4	09	83	2C	1A	1B	6E	5A	A0	52	3B	D6	В3	29	E3	2F	84
5	53	D1	00	ED	20	FC	B1	5B	6A	CB	BE	39	4A	4C	58	CF
6	D0	EF	AA	FB	43	4D	33	85	45	F9	02	7F	50	3C	9F	A8
7	51	A3	40	8F	92	9D	38	F5	BC	B6	DA	21	10	FF	F3	D2
8	CD	0C	13	EC	5F	97	44	17	C4	A7	7E	3D	64	5D	19	73
9	60	81	4F	DC	22	2A	90	88	46	EE	B8	14	DE	5E	0B	DB
A	E0	32	3A	0A	49	06	24	5C	C2	D3	AC	62	91	95	E4	79
В	E7	C8	37	6D	8D	D5	4E	A9	6C	56	F4	EA	65	7A	AE	08
C	BA	78	25	2E	1C	A6	B4	C6	E8	DD	74	1F	4B	BD	8B	8A
D	70	3E	B5	66	48	03	F6	0E	61	35	57	B9	86	C1	1D	9E
E	E1	F8	98	11	69	D9	8E	94	9B	1E	87	E9	CE	55	28	DF
F	8C	A1	89	0D	BF	E6	42	68	41	99	2D	0F	B0	54	BB	16

## AES: SubBytes

$x_0$	$x_4$	<i>x</i> <sub>8</sub>	$x_{12}$
<i>x</i> <sub>1</sub>	<i>x</i> <sub>5</sub>	<i>x</i> <sub>9</sub>	x <sub>13</sub>
$x_2$	<i>x</i> <sub>6</sub>	x <sub>10</sub>	x <sub>14</sub>
$x_3$	$x_7$	x <sub>11</sub>	x <sub>15</sub>

s <sub>0,0</sub>	$s_{0,1}$	 $s_{0,F}$
s <sub>1,0</sub>	s <sub>1,1</sub>	 $s_{1,F}$
$s_{F,0}$	$s_{F,1}$	 $s_{F,F}$

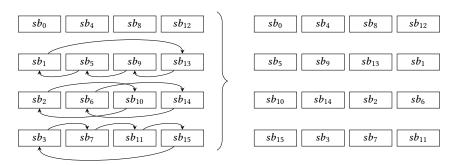
$$x_i = h_1 h_2 \rightarrow s b_i = s_{h_1, h_2}$$

$sb_0$	$sb_4$	$sb_8$	$sb_{12}$
$sb_1$	$sb_5$	$sb_9$	$sb_{13}$
$sb_2$	$sb_6$	$sb_{10}$	$sb_{14}$
$sb_3$	$sb_7$	$sb_{11}$	$sb_{15}$

#### Παράδειγμα: SubBytes

- $\text{Έστω } x_4 = 168.$
- 168 στο δεκαδικό είναι Α8 στο δεκαεξαδικό.
- Πάμε στη γραμμή Α και στήλη 8 του S-box και βρίσκουμε τον αριθμό
   C2 σε δεκαεξαδικό, ή 194 στο δεκαδικό.
- $\text{Άρα } sb_4 = 194.$

#### AES: ShiftRows



$sb_0$		$sb_8$	$sb_{12}$				
sb <sub>5</sub>	$sb_4$	$sb_{13}$	$sb_1$				
$sb_{10}$	sb <sub>9</sub>	$sb_2$	sb <sub>6</sub>				
sb <sub>15</sub>	$sb_{14}$	sb <sub>7</sub>	$sb_{11}$				
	$sb_3$						
	/						
$\begin{bmatrix} sb_4'\\ sb_3'\\ sb_1'\\ sb_3' \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} 2 & 3 \\ 1 & 2 \\ 1 & 1 \\ 3 & 1 \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 3 & 1 \\ 2 & 3 \\ 1 & 2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 2 & 3 \\ 1 & 2 \end{bmatrix}$	sb <sub>4</sub> sb <sub>9</sub> sb <sub>14</sub> sb <sub>3</sub>	$\geq$			
$sb'_4 = 2 \bullet sb_4 \oplus 3 \bullet sb_9 \oplus 1 \bullet sb_{14} \oplus 1 \bullet sb_3$							
1 .	$sb_4 = 2 \bullet sb_4 \oplus 3 \bullet sb_9 \oplus 1 \bullet sb_{14} \oplus 1 \bullet sb_3$ $sb_9' = 1 \bullet sb_4 \oplus 2 \bullet sb_9 \oplus 3 \bullet sb_{14} \oplus 1 \bullet sb_3$						
$sb'_{10} = 1 \bullet s$							
$sb'_{13} = 3 \bullet s$	-			-			
3013 - 3 - 3	υ <sub>4</sub> ⊕ 1 • 3ι	'9 ⊕ 1 • SU	14 T Z • 30	3			
	$\overline{}$						
	$sb'_4$						
$sb'_0$	sb' <sub>9</sub>	$sb'_8$	$sb'_{12}$				
$sb'_5$	$sb'_{14}$	$sb'_{13}$	$sb'_1$				
$sb'_{10}$	sb' <sub>3</sub>	$sb_2'$	$sb'_6$				
$sb'_{15}$	- 3	$sb'_7$	$sb'_{11}$				

- Ο πίνακας είναι ο ίδιος για όλες τις στήλες.
- Ο πολλαπλασιασμός και η πρόσθεση δεν είναι οι συνηθισμένες πράξεις που ξέρουμε.
- Είναι η πρόσθεση και ο πολλαπλασιασμός είναι οι αντίστοιχες «πράξεις υπολοίπων ως προς ένα ανάγωγο πολυώνυμο βαθμού 8 στο πεπερασμένο πεδίο  $GF(2^8)$ » (addition and multiplication of polynomials modulo an irreducible polynomial of degree 8 in the finite field  $GF(2^8)$ ).

- Η πρόσθεση ⊕ είναι απλώς xor των bits που αναπαριστούν τους παράγοντες.
- Για τον πολλαπλασιασμό πρέπει να δούμε τι σημαίνει πολλαπλασιασμός με το 1, 2, και 3 (αφού μόνο αυτοί οι πολλαπλασιασμοί γίνονται, όπως βλέπουμε στην εικόνα).
- Έχουμε:

$$1 \bullet a = a$$

$$3 \bullet a = 2 \bullet a \oplus a$$

• Άρα χρειάζεται απλώς να δούμε πώς γίνεται ο πολλαπλασιασμός με το  $2, 2 \bullet a$ .

- Αν η αναπαράσταση του a στο δυαδικό σύστημα είναι:  $a = (a_7, a_6, \ldots, a_0)$
- Τότε έχουμε:

$$2 \bullet a = \begin{cases} (a_6, \dots, a_0, 0) & \text{av } a_7 = 0 \\ (a_6, \dots, a_0, 0) \oplus (0, 0, 0, 1, 1, 0, 1, 1) & \text{av } a_7 = 1 \end{cases}$$

#### Ο Αλγόριθμος ΑΕS

#### Algorithm: AES cipher algorithm.

```
AESCipher(b, k, n) \rightarrow s
     Input: b, a block of 16 bytes
             k, the encryption key
             n, the number of rounds
     Data: s. the state
             rk, an array of size n + 1 that will contain the round keys
    Output: s, the ciphertext corresponding to b
    s \leftarrow CreateState(b)
     rk \leftarrow \mathsf{ExpandKey}(k)
    s \leftarrow AddRoundKey(s, rk[0])
    for i \leftarrow 1 to n do
         s \leftarrow SubBytes(s)
 5
         s \leftarrow ShiftRows(s)
         s \leftarrow \mathsf{MixColumns}(s)
         s \leftarrow AddRoundKey(s, rk[i])
    s \leftarrow SubBytes(s)
     s \leftarrow \mathsf{ShiftRows}(s)
10
```

return s

11

12

 $s \leftarrow AddRoundKey(s, rk[n])$ 

## Επισκόπηση

- 🕕 Γενικά
- ② Ιστορική Αναδρομή
- ③ Ένα Κρυπτογραφημένο Μήνυμα
- 4 Κώδικας Vigenère
- 5 Σημειωματάριο Μιας Χρήσης (One-time Pad)
- 6 Enigma
- Advanced Encryption Standard (AES)
- 🔞 Το Πρόβλημα της Ανταλλαγής Κλειδιών
- Τρήγορη Ύψωση σε Δύναμη

#### Το Πρόβλημα

- Ο AES, όπως και άλλοι σύγχρονοι αλγόριθμοι κρυπτογραφίας, είναι ασφαλής αρκεί να μη διαρρεύσει το κλειδί.
- Συγκεκριμένα, όλη η ασφάλεια επαφείεται στη μυστικότητα του κλειδιού (αρχή του Kerckhoffs, 1883).
- Πώς μπορούμε να μεταδώσουμε με ασφαλή τρόπο το κλειδί στον παραλήπτη;

### Παράδειγμα (1)

- Η Alice και ο Bob συμφωνούν σε δύο αριθμούς, έναν πρώτο αριθμό p, και έναν άλλο, όχι αναγκαστικά πρώτο, g ώστε  $2 \le g \le p-2$ . Έστω ότι p=23 και g=14. Οι δύο αριθμοί δεν είναι ανάγκη να κρατηθούν μυστικοί.
- Η Alice επιλέγει ένα μυστικό αριθμό a,  $1 \le a \le p-1$ . Έστω ότι επιλέγει a=3. Υπολογίζει τον αριθμό

$$A = g^a \mod p$$

- ή 14<sup>3</sup> mod 23 = 2744 mod 23 = 7.
- Η Alice στέλνει τον αριθμό Α, δηλαδή το 7, στον Bob.

# Παράδειγμα (2)

**Φ** Ο Βοb επιλέγει ένα μυστικό αριθμό b,  $1 \le b \le p-1$ . Έστω ότι επιλέγει b=4. Κάνει τους ίδιους υπολογισμούς με την Alice, δηλαδή

$$B = g^b \mod p$$

Ο Bob στέλνει τον αριθμό B, δηλαδή το 6, στην Alice.

# Παράδειγμα (3)

Η Alice υπολογίζει τον αριθμό

$$B^a \mod p$$

δηλαδή,  $6^3 \mod 23 = 216 \mod 23 = 9$ .

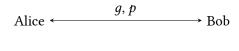
Ο Bob υπολογίζει τον αριθμό

$$A^b \mod p$$

 $\acute{\eta} 7^4 \mod 23 = 2401 \mod 23 = 9.$ 

Το 9 είναι το μυστικό κλειδί της Alice και του Bob.

#### Επικοινωνία σε Diffie-Hellman



$$Alice \xrightarrow{g^a \bmod p} Bob$$

$$g^b \bmod p$$

#### Ανταλλαγή Κλειδιών με Μέθοδο Diffie-Hellman

Alice	Bob		
Alice and Bob a	agree on <i>p</i> and <i>g</i>		
Choose $a$ Calculate $A = g^a \mod p$ Send $A$ to Bob	Choose $b$ Calculate $B = g^b \mod p$ Send $B$ to Alice		
Calculate $s = B^a \mod p$ $= (g^b)^a \mod p$	Calculate $s = A^b \mod p$ $= (g^a)^b \mod p$		
$= g^{ba} \mod p$	$=g^{ab} \mod p$		

#### Ασφάλεια Diffie-Hellman

- Δεν υπάρχει γνωστός αποτελεσματικός τρόπος να βρεθεί το μυστικό μέσω των p, q, A, και B.
- Αυτό ανάγεται στο πρόβλημα του διακριτού λογάριθμου (discrete logarithm problem), για το οποίο δεν υπάρχει αποτελεσματική λύση.
- Αν έχουμε έναν πρώτο αριθμό p, έναν αριθμό g, και  $y=g^x \mod p$ , το πρόβλημα του διακριτού λογαρίθμου είναι η εύρεση του ακεραίου x,  $1 \le x \le p-1$ .
- Ο ακέραιος x ονομάζεται διακριτός λογάριθμος του y με βάση g και γράφουμε  $x = \log_q y \bmod p$ .

#### Μονόδρομες Συναρτήσεις (One-way Functions)

- H  $y = g^x \mod p$  είναι μια μονόδρομη συνάρτηση (one-way function).
- Είναι εύκολο να υπολογίσουμε το y αν έχουμε τα g, x, και p.
- Δεν γνωρίζουμε όμως αποτελεσματική μέθοδο να υπολογίσουμε το x
   αν ξέρουμε τα y, g, και p.
- Μπορούμε μόνο να δοκιμάσουμε διάφορες τιμές για το x μέχρι να βρούμε τη σωστή.

#### Συμπεριφορά $g^x$ και $g^x \mod p$ (1)

Για g = 2 και p = 13 έχουμε:

x	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
$g^x$	2	4	8	16	32	64	128	256	512	1024	2048	4096
$g^x \mod p$	2	4	8	3	6	12	11	9	5	10	7	1

- Ενώ η συμπεριφορά του  $2^x$  είναι προβλέψιμη, η συμπεριφορά του  $2^x \mod 13$  δεν φαίνεται να είναι.
- Το  $2^x \mod 13$  θα πάρει όλες τις τιμές από το 1 μέχρι και το 12 πριν αρχίσει να επαναλαμβάνεται.

#### Συμπεριφορά $g^x$ και $g^x \mod p$ (2)

• Πράγματι:

$$2^{13} \mod 13 = (2^{12} \times 2) \mod 13$$
  
=  $((2^{12} \mod 13) \times (2 \mod 13)) \mod 13$   
=  $(1 \times 2) \mod 13 = 2$ 

 Και γενικά, μπορούμε να δούμε ότι η συνάρτηση 2<sup>x</sup> mod 13 είναι περιοδική με περίοδο 12:

$$2^{12+k} \mod 13 = ((2^{12} \mod 13) \times (2^k \mod 13)) \mod 13$$
  
=  $(1 \times 2^k) \mod 13$   
=  $2^k \mod 13$ 

• Το 12 είναι η θεμελιώδης περίοδος, δεν υπάρχει μικρότερη από αυτή.

#### Συμπεριφορά $g^x$ και $g^x \mod p$ (3)

Για g = 3 και p = 13 έχουμε:

x	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
$g^x$	3	9	27	81	243	729	2187	6561	19683	59049	177147
$g^x \mod p$	3	9	1	3	9	1	3	9	1	3	9

- Βλέπουμε ότι το 3<sup>x</sup> mod 13 δεν παίρνει όλες τις τιμές από το 1 μέχρι και το 12 πριν αρχίσει να επαναλαμβάνεται. Η θεμελιώδης περίοδός του είναι 3.
- Άρα αν έπρεπε να δοκιμάσουμε να βρούμε το x με g=3 και p=13 θα χρειαζόμασταν να δοκιμάσουμε μόνο 3 διαφορετικές τιμές.
- Γενικά θέλουμε τα g και p να είναι τέτοια που η περίοδος να είναι πολύ μεγάλη.

#### Επιλογή Παραμέτρων Diffie-Hellman

- Γενικώς επιλέγουμε τον p να είναι ένας μεγάλος πρώτος αριθμός.
- Αν αναπαρίσταται με 4096 bits, έχει τουλάχιστον 1233 δεκαδικά ψηφία.
- Στη συνέχεια επιλέγουμε ένα g σύμφωνα με τις αρχές της θεωρίας αριθμών ώστε η περίοδος του  $g^x \mod p$  να είναι πολύ μεγάλη.

#### Ιστορία

- Παρά το ότι η ανταλλαγή κλειδιών που περιγράψαμε παρουσιάστηκε από τους Diffie και Hellman, στην πραγματικότητα δεν ήταν οι πρώτοι που την ανακάλυψαν.
- Ο Malcolm John Williamson, ένας Βρετανός μαθηματικός και κρυπτογράφος, την είχε ανακαλύψει δύο χρόνια πριν από αυτούς, το 1974.
- Ο Williamson εργαζόταν στην Government Communications Headquarters (GCHQ), τη βρετανική υπηρεσία πληροφοριών και επικοινωνιών.
- Ως εκ τούτου δεν μπορούσε να δημοσιεύσει την ανακάλυψή του. Έγινε γνωστή πολύ αργότερα, το 1997.

#### Επισκόπηση

- 🕕 Γενικά
- ② Ιστορική Αναδρομή
- ③ Ένα Κρυπτογραφημένο Μήνυμα
- 4 Κώδικας Vigenère
- 5 Σημειωματάριο Μιας Χρήσης (One-time Pad)
- 6 Enigma
- Advanced Encryption Standard (AES)
- ଃ Το Πρόβλημα της Ανταλλαγής Κλειδιών
- Γρήγορη Ύψωση σε Δύναμη

#### Γενικά

- Η ύψωση σε δύναμη είναι μια πράξη που απαιτείται συχνά στην κρυπτογραφία.
- Ο κλασικός τρόπος για να υπολογίζουμε το  $g^x$  απαιτεί x πολλαπλασιασμούς.
- Υπάρχει καλύτερος τρόπος;

### Γρήγορη Ύψωση σε Δύναμη (1)

- Έστω ότι θέλουμε να υπολογίσουμε το  $g^x$ .
- Γράφουμε το x σε δυαδική μορφή:

$$x = b_{n-1}2^{n-1} + b_{n-2}2^{n-2} + \dots + b_02^0$$

• Αυτό σημαίνει ότι:

$$g^{x} = g^{b_{n-1}2^{n-1} + b_{n-2}2^{n-2} + \dots + b_02^0}$$

• Το οποίο είναι ισοδύναμο με:

$$g^{x} = (g^{2^{n-1}})^{b_{n-1}} \times (g^{2^{n-2}})^{b_{n-2}} \times \dots \times (g^{2^{0}})^{b_{0}}$$

#### Γρήγορη Ύψωση σε Δύναμη (2)

- Για παράδειγμα, έστω ότι θέλουμε να υπολογίσουμε το 13<sup>13</sup>.
- Το 13 στο δυαδικό σύστημα είναι 1101.
- Αυτό σημαίνει ότι το 13 γράφεται:

$$13 = 1 \times 2^3 + 1 \times 2^2 + 0 \times 2^1 + 1 \times 2^0$$

• Επομένως:

$$13^{13} = 13^{1 \times 2^3 + 1 \times 2^2 + 0 \times 2^1 + 1 \times 2^0}$$
$$= (13^{2^3})^1 \times (13^{2^2})^1 \times (13^{2^1})^0 \times (13^{2^0})^1$$

### Γρήγορη Ύψωση σε Δύναμη (3)

- Αν πάρουμε την τελευταία παράσταση από τα δεξιά προς τα αριστερά, ξεκινάμε υπολογίζοντας το  $(g^{2^0})^{b_0}$ .
- Μετά υπολογίζουμε τα:

$$(g^{2^1})^{b_1}$$

$$(g^{2^2})^{b_2}$$

$$(g^{2^3})^{b_3}$$

κ.λπ.

#### Γρήγορη Ύψωση σε Δύναμη (4)

#### • Αλλά:

```
g^{2^0}=g^1=g g^{2^1} είναι το τετράγωνο του g g^{2^2} είναι το τετράγωνο του g^{2^1} g^{2^3} είναι το τετράγωνο του g^{2^2} και γενικά g^{2^k}=(g^{2^{k-1}})^2 αφού (g^{2^{k-1}})^2=g^{2\cdot 2^{k-1}}.
```

- Συνεπώς μπορούμε να υπολογίσουμε το  $g^{2^i}$  για  $i=1,\ldots,n-1$ , από τα δεξιά προς τα αριστερά υψώνοντας στο τετράγωνο τον αντίστοιχο προηγούμενο παράγοντα.
- Αυτό υλοποιείται με τον αλγόριθμο ύψωσης σε δύναμη με επαναλαμβόμενο τετραγωνισμό (exponentiation with repeated squaring).
- Ο αλγόριθμος αυτός έχει πολυπλοκότητα όσα τα bits του εκθέτη x, άρα  $O(\lg x)$ .

#### Ύψωση σε Δύναμη με Επαναλαμβόμενο Τετραγωνισμό

#### Algorithm: Exponentiation by repeated squaring.

```
ExpRepeatedSquaring(q, x) \rightarrow r
    Input: q, the integer base
              x, the integer exponent
    Output: r, equal to q^x
   c \leftarrow q
2 \quad d \leftarrow x
    r \leftarrow 1
    while d > 0 do
         if d \mod 2 = 1 then
              r \leftarrow r \times c
       d \leftarrow |d/2|
         c \leftarrow c \times c
    return r
```

## Παράδειγμα Εκτέλεσης για 13<sup>13</sup> (1)

			d		
c	1	1	0	1	
$13^{2^0}$				$(13^{2^0})^1$	
$13^{2^1}$			$(13^{2^1})^0$	$\times (13^{2^0})^1$	
$13^{2^2}$		$(13^{2^2})^1$	$\times (13^{2^1})^0$	$\times (13^{2^0})^1$	r
$13^{2^3}$	$(13^{2^3})^1$	$\times (13^{2^2})^1$	$\times (13^{2^1})^0$	$\times (13^{2^0})^1$	

## Παράδειγμα Εκτέλεσης για 13<sup>13</sup> (2)

$c = g^{2^i} = 13^{2^i}$	r	d
13	1	1101
169	13	110
28561	13	11
815730721	371293	1
	302875106592253	

• Κάθε γραμμή, εκτός από την τελευταία, αντιστοιχεί στις τιμές των c, r, και d, στη γραμμή 5 του αλγορίθμου.

#### Λεπτομέρειες Υλοποίησης (1)

- Για να βρούμε αν ένας ακέραιος αριθμός έχει υπόλοιπο 1 στη διαίρεση με το 2, όπως στη γραμμή 5 του αλγορίθμου, δεν χρειάζεται να κάνουμε διαίρεση.
- Αρκεί απλώς να ελέγξουμε αν το τελευταίο bit είναι 1.
- Αυτό μπορούμε να το κάνουμε απλά με τη δυαδική πράξη AND (συμβολίζεται με &), χρησιμοποιώντας έναν αριθμό που όλα τα bits του είναι 0, εκτός από το τελευταίο που είναι 1.
- Για παράδειγμα, για να ελέγξουμε το 13, κάνουμε:

1101&0001 = 0001

#### Λεπτομέρειες Υλοποίησης (2)

- Ομοίως, για να κάνουμε ακέραια διαίρεση με το 2, όπως στη γραμμή 7 του αλγορίθμου, δεν χρειάζεται να κάνουμε την πράξη της διαίρεσης.
- Αρκεί απλώς να ολισθήσουμε τα bits του αριθμού μία θέση προς τα δεξιά.
- Αυτή η πράξη, δεξιά ολίσθηση (shift right), συμβολίζεται με  $\gg$ .
- Για παράδειγμα, για το 13, κάνουμε:

$$1101 \gg 1 = 110$$

## Ύψωση σε Δύναμη με Υπόλοιπο με Επαναλαμβόμενο Τετραγωνισμό

- Από τον αλγόριθμο γρήγορης ύψωσης σε δύναμη φτάνουμε αμέσως στον αλγόριθμο ύψωσης σε δύναμη με υπόλοιπο, απλά εφαρμόζοντας την πράξη του υπολοίπου όπου χρειάζεται.
- Ο αλγόριθμος αυτός έχει επίσης πολυπλοκότητα όσα τα bits του εκθέτη x, άρα  $O(\lg x)$ .

# Αλγόριθμος Ύψωσης σε Δύναμη με Υπόλοιπο με Επαναλαμβόμενο Τετραγωνισμό

**Algorithm**: Modular exponentiation by repeated squaring.

```
ModExpRepeatedSquaring(q, x, p) \rightarrow r
    Input: q, the integer base
             x, the integer exponent
             p, the divisor
    Output: r, equal to q^x \mod p
1 c \leftarrow q \bmod p
2 d \leftarrow x
   r \leftarrow 1
    while d > 0 do
         if d \mod 2 = 1 then
5
             r \leftarrow (r \times c) \bmod p
   d \leftarrow |d/2|
        c \leftarrow (c \times c) \bmod p
    return r
```

## Παράδειγμα Εκτέλεσης για 155<sup>235</sup> mod 391

$c = g^{2^i} = 155^{2^i} \bmod 391$	r	d
155	1	11101011
174	155	1110101
169	382	111010
18	382	11101
324	229	1110
188	229	111
154	42	11
256	212	1
	314	